

A mondatgyűjtő

Vannak, akik pénzt, bélyeget, könyvet vagy autócsodákat gyűjtenek. Olyanok is akadnak, akik matricák, gyufaskatulyák, képregények, régi hanglemezek felhalmozásában lelik örömüket. Találkoztam már olyannal, aki vonat- és buszjegyeket, használt papír zsebkendőket meg hamis bírósági jegyzőkönyveket raktározott a lakásában. Isten valószínűleg kedveli ezeket a csodabogarakat, embergyűjteményének féltett darabjai ők. Én mondatokat gyűjtök.

Az egész akkor kezdődött, amikor Jánoska megszületett. Nem tudom, ki taníthatta meg beszélni, mert a kérdéses időszakban külföldön tartózkodtam egy előadás-sorozat miatt, a feleségem pedig féltette a munkahelyét az egyetemen, így a kis lurkót a szomszéd Partócsékra bíztuk, akiknek ugyan nem volt gyerekük, de türelmük az akaratos kis teremtményekhez annál inkább. Partócs nénit semmi sem hozta ki a sodrából, férjének pedig csak egyetlen életcélja volt, hogy az ötezer kötetből álló könyvtárát elolvassa addig, míg az égiek magukhoz nem szólítják. Haladt is vele rendesen, csak amire a végére ért, az első ezer tartalmát elfelejtette, így kezdhetette előről az egészet.

Amikor végre hazaértem, Jánoska egészen szép és meglepő mondatokat talált ki, a feleségemről pedig azt suttogták, hogy távollétem alatt összeszűrte a levet egy nála húsz évvel idősebb professzorral. Éppen kérdőre vontam volna mind ezen pletykák igazságtartalmával kapcsolatban, amikor a fiam lépett a szobába, és mondott egy akkora barokk körmondatot az Árpád-kori szakrális emlékekkel kapcsolatban, hogy azonnal kiment a fejemből, mire is készültem. Rohantam papírért és ceruzáért, ó, mit meg nem adtam volna, ha szóról szóra lejegyezhetem, de amire visszaértem, már alig emlékeztem egy-két szóra, a fiam pedig csóválta a fejét, hogy ő ugyan meg nem ismétli még egyszer, máskor figyeljek oda jobban.

– Partócs bácsi olvashatott fel neki valamit a könyveiből – vélte Rea, és megfogta Jánoska homlokát, mintha azt vizsgálná, lázas-e.

– Pedig olyan jó mondat volt – rágtam a ceruza végét. – Az eddigi gyűjteményem legszebb darabja lehetett volna.

– Fogalmam sincs, mi értelme a mondatgyűjtésnek – jegyezte meg a nejem, akit pillanatokkal ezelőtt még egy idős professzor felől szerettem volna megkérdezni. – De ha már nincs jobb dolga valakinek, ott van az internet. Vajon hány remekbe szabott mondatot találhat valaki egyetlen kattintással? Vagy ott poro-

sodik Partócs bácsi ötezer könyve. Már csak akad benne egy-két valamirevaló megállapítás...

– Mindezt meg sem hallottam – mondtam. – Most pedig felhívom a válóperes ügyvédet.

Rea úgy tett, mintha nem értené.

– Igazad lehet. Ő már biztosan hallott annyi kacifántos mondatot, hogy ha csak a legszebbekre vissza tud emlékezni, ragyogó napod lesz.

– Számodra viszont nagyon sötét – mormogtam. Jánoska odabújt hozzám, szerintem ő felfogta, hogy nemsokára elvált szülők gyermeke lesz.

Felhívtam Oltáryt, azt mondta, kettőkor álljak meg nála. Volt még egy óram, beültem az Ittrium Bárba, rendeltem egy sört. Nem szoktam poháremelgetéssel múlatni az időmet, de most valahogy olyan gondolatok keringtek a fejemben, hogy magam is megijedtem tőlük. A szomszéd asztalnál egy vidám társaság cseverészett, két hölgy és két fiatalember. Csakhamar azt vettem észre, hogy kinyílik a magammal hozott notesz, és egy remek mondat gazdagítja a gyűjteményemet. Annak a vörös hajú nőnek hagyta el imént a száját, akit a többiek Lenkának szólítanak.

A hallgatóság sem az én kenyerem, de hát olyan harsányak, hogy nem lehet nem odafigyelni. A hangszórókból jóféle dzsessz árad, talán azért beszél olyan hangosan a társaság, hogy ne csak a zenét hallják, hanem egymás szavát is. Elvégre ezért jöttek. Ide-oda csaponganak a témák közt, senki nem rejti véka alá a véleményét napjaink ügyes-bajos dolgairól, de ez a Lenka túltesz mindenkin. Szellemes, okos, frappáns megjegyzéseit a társaság is értékeli. Én is. Ezt-azt felírok magamnak, elvégre gyűjtő vagyok, és most úgy látszik, kiapadhatatlan forrásra bukkantam. Az én kincset érő adatközlőm mellett ülő borostás fickó elkéri a telefonszámát. Az én kezem is mozdul, írja a számokat, pedig nem is adtam rá parancsot. Véletlenül az is elhangzik, hol lakik a hölgy, és azt is megtudom, hogy napok óta csöpög nála a csap. A szerelő, akit naponta felhív ez ügyben, mindig valami más tennivalókra hivatkozik. Szó esik még kétbalkezes villanszerelőkről, szobafestőkről, akiknek munkáját az ember nyakába potyogó vakolat „dicséri”, szóba kerülnek rejtélyesen elromló liftek, a legrosszabbkor csődöt mondó mobiltelefonok, a szándékosan lerövidített élettartamú nyomtatók, a „programozott halál”.

A mondatgyűjteményem nem gazdagodik tovább. Lenka alig szólal meg, az óráját lesi, talán siet valahova. Kisvártatva el is búcsúzik a társaságtól. Mint kiderül, a szerelő ma délután ötre jelentkezett be nála, addig ki kell takarítania a lakást.

Én pedig riadtan veszem észre, mennyire elszállt az idő. Fél órája Oltárynál kéne lennem. Sűrű bocsánatkérések közepette kikönyörgöm nála, hogy háromkor fogadjon.

A lift persze nem működik. Alaposan megizzadok, amire felérek hozzá az ötödik emeletre. Ráadásul van bent nála valaki, így az üres váróban múlatom a per-

ceimet. Ha legalább egy-két érdekes mondatot elcsíphetnék a beszélgetésükből, már megérné a tétlen ücsörgést. De párnázott az ajtó kívül-belül, avatatlan fülek nem számíthatnak titkos információkra.

Hirtelen azon kapom magam, hogy a „Csapszerelés mesterfokon” című internetes oldalt böngézem. Hát persze, nehéz lenne olyan dolgot kitalálni, amivel egyáltalán nem foglalkozik a világháló. „Mindenképpen zárjuk el a vizet a lakásban, így elkerüljük a mesterséges tó kialakulását a konyhánkban. A lefolyóhoz készítsünk oda vödrot és felmosórongyot, mert attól, hogy elzárjuk a csapot, még bőven folyhat ki víz a rendszerből. Bontsuk le a régi csaptelepet alulról felfelé haladva. Először a lefolyónál távolítsunk el minden régi alkatrészt. Miután mindent leszereltünk, jöhet az új csaptelep beszerelése.” És ezek a remek szemléltető videók! Egyszerű és világos minden.

Nem tudom, Oltáry barátom meddig látja el tanácsokkal az éppen nála tartózkodó ügyfelet, de amire a mondandója végére ér, nekem már csak hűlt helyemet találja a várakozóban. Annál boldogabban nyit ajtót a Lenka nevű hölgy. A haja vörös, szeme ragyog, mosolya tökéletes. Sajnos élettársi kapcsolatban áll valakivel – ezt az egyik népszerű közösségi oldal árulta el nekem –, de hát semmi sem tökéletes.

– Na végre! – mondja, és kedvesen beljebb tessékel. – Már teljesen elzsibbasztotta az agyamat az a kibírhatatlan csöpögés.

– Akkor éppen itt az ideje, hogy megszüntessük – mondom lazán, miközben a szerelőládával majdnem leverek egy vázát az előszobaszekrényről. Szerencsére nem törik össze.

– Ezzel a vacakkal mindig baj van – mentegetőzik Lenka. – Ne haragudjon.

– Én kérek elnézést. Merre találok a kis rosszaságot?

– Ott jobbra a fürdőszobában. Megkínálhatom valamivel?

Olyan furcsán néz rám, azt hiszem, felismert.

– Nem találkoztunk már valahol? – kérdi, és felvonja a szemöldökét.

– Ha csak ön vagy a gyermeke nem járt egyetemre – mondom, miközben kerülöm a pillantását. Későn jövök rá, hogy ügyesen elszóltam magam.

– Valamikor ott tanított?

– Igen... Nem. Karbantartó voltam. Csapnivaló csapjaik vannak.

Látni rajta, hogy nem érti a dolgot, én pedig zavartan toporgok vadonatúj, egy számmal nagyobb szerelőruhámban. Amihez egy kissé kopott sportcipő is társul.

– Egy kávét esetleg?

– Köszönöm, elfogadom.

Időt kell nyernem. Amíg Lenka kipenderül a konyhába, szemügyre veszem a csapot. Ami természetesen csöpög. Azaz iszonyatosan csöpög. Mutatóujjamat beledugom a lyukba, a csöpögés abbamarad.

– Már meg is javította? – hallom Lenka hangját a konyhából.

Gyorsan kihúzom az ujjam, hogy hallja, koránt sincs minden rendben a víz és a gravitáció kapcsolatával. Lazán kinyitom a szerelőládát, azaz... Csak nyitnám, mert valahogy egyáltalán nem akar kinyílni. „Kitolt velem a gazember Béla!” – ez az első gondolatom, amit sikeresen elhessegetek, és nagyobb erőt fejtök ki, mint az előbb. Nem nyílik ugyan, de most legalább megnyikordul.

Alaposan az emlékezetembe véstem a „Csöpögő karos csaptelep javítása öt perc alatt” című videó minden egyes másodpercét, abban nincs hiba. Probléma esetleg azzal lehet, hogy ez nem karos csaptelep, és nem nyílik ki a fránya láda. A kávé pedig már meg is érkezett.

Érdekes látvány lehet, ahogy elhelyezkedem szemben a csappal, törökülésben, és átszellemült arccal kavargatom a kezemben tartott kávéscsészét. Lenka az ajtófélfának dőlve figyel.

– Ez egyfajta szertartás – magyarázom. A nő bólint.

– Jó színész lenne magából. Bizonyos szertartások mindig szociális drámák is egyben. Ha jobban belegondolunk, a színház a vallási szertartásokból eredeztethető, például Görögországban, Indiában vagy éppen Japánban.

Összerezenek, mint akit bolha csípett meg. Micsoda mondat! Sajnos a kávé is kilöttyen, pont az ölemben rejtegetett noteszra. Ijedten törölgetem a jegyzetömböt, Lenka nem állja meg nevetés nélkül.

– Tollal és papírral jött csapot szerelni?

A csap, mintha csak hallaná, hogy róla beszélünk, még örültebb csepegésbe kezd.

– Az egyik előadásom szövegén dolgozom – mondom aztán, mert nagyon kínos a helyzet.

– Szóval mégiscsak egyetemi tanár?

– Ööö. Izé. Másodállásban. Mert ebből a vacak fizetésből lehetetlen megélni.

Azzal minden férfiúi erőmet összeszedem, és megpróbálom kinyitni a szerelőládát. A homlokomon kidagadnak az erek, kövér izzadságcseppek kopognak a rozsdás dobozra. Semmi eredmény.

– Beragadt ez a vacak.

Lenka odajön mellém, érzem a parfümje illatát. Egy pillantást vet a ládára, majd az egyik pillangócsavarra mutat.

– Nem ezt kell itt elfordítani?

És még mielőtt tiltakozhatnék, hogy azt ugyan biztosan nem, mert eleve nem úgy néz ki, és különben is, a világ nem ilyen egyszerű, könnyedén elfordítja, a láda fedele pedig kinyílik.

– Hehe... Köszönöm. Annyira az előadásra koncentráltam, hogy... Na, mindegy. Hoppá! Csavarhúzó az nincs.

„Kitolt velem az a gazember Béla!” – fut át az agyamon ismét, de Lenka nem lepődik meg, már indul is a konyha felé.

– Hozok egyet!

Nem csak hogy beváltja a fenyegetését, de rögtön vagy hatfélét hoz. Szélesebb, vékonyabb, lakkozott fanyelű, műanyag, van itt minden, ami szem-száj ingere.

– Megkérdezhetem, mi lesz az előadás témája?

– Megszállottság, exorcizmus, extázis. Gondolatok a szoteriologikus, a közösséget és az egyént célzó szertartásokról.

– Juj, a kedvenc témám! – mondja mosolyogva, azzal leül mellém a csempére. A csap, mintha csak rossz néven venné tőle, örült csepegésbe kezd. Lelki szemem előtt már szét is hasadt a vezeték, és több tucat rozsdás vízsugar fröcsköl az arcunkba.

Lenka nem figyel a zajra, ellenben Anthony F. C. Wallace antropológiai irányultságú valláselméletét hozza szóba. Ha lenne kardom, most óvatosan beledől-nék, de csak ezek a színes csavarhúzóok állnak rendelkezésre. Ha tanultam volna gyorsírást, érdemes lenne minden mondatát rögzíteni. De korántsem unalmas, meglepő szellemességgel átszótt gondolatai elszállnak a semmibe. Néhány megállapításával óvatosan vitába szállok ugyan, de veszi a lapot, a szeme pedig hamiskásan csillog, mintha sejtené, hogy nem is vagyok igazi szerelő.

Váratlanul csengetnek. Két hosszút, három rövidet.

– Hát ez meg ki lehet? – rezzen össze.

– Szóltam egy kollégának, hogy van itt egy nagyon komoly probléma. Ha egy csap már régóta használatban van, a tömítés meggyengülése elkerülhetetlenül jelentkezik még a jó minőségű és gumitömítés helyett kerámiatárcsákkal ellátott típusoknál is – mondom el egy szuszra a bebiflázott szöveget. – Nagyon segítőkész a srác. Valószínűleg ő jött meg.

Lenka egy hetvenöt év körüli ősz hajú bácsikával érkezik, aki szó nélkül rögtön nekilát a javításnak. Mi átmegyünk a konyhába, hogy ne zavarjuk a munkában.

– Talán a srác nem ért rá, de szólt a nagyapjának, hogy helyettesítse – mondja. – Tényleg rendes.

Egy kicsit kaparja valami a torkom, a háziasszony egy kupica pálinkával próbálja orvosolni.

– Köszönöm, munka közben nem iszom – mondom. – De ha egy kis ásványvíz akadna...

– Szabad? – Lenka a noteszom után nyúl, és még mielőtt megakadályozhatnám, kinyitja valahol a közepénél. Csak éppen hogy beleolvas, már adja is vissza.

– Ez a Partócs bácsi meg az a Jánoska... Szintén egykori tanítványok?

Már csillagos az ég, amikor hazafelé indulok. Meleg tavaszi szellő fújdogál, szerelmespár bújik össze a park melletti padon. Nézem a telefonom, hat nem fogadott hívás. Ebből öt Oltáry Tibor és egy Jánoska.

Leülök egy padra, a noteszt pedig egyetlen mozdulattal a szemetesbe hajítom. Eszemben sincs elválni senkitől. Jánoska egyik elhíresült mondata jut eszembe: „A tyúkhúsleves főleg a tyúkhús miatt fontos...”

Mennyire igaz! Ezen mindig elmosolyodom.